

ЖИТИ У ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ!

Вісник

КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

№ 4 (60)
СЕРПЕНЬ 2016 р.

Заснована
у 2006 році

Розповсюджується
безкоштовно

● ВІДЛУННЯ УРОЧИСТОСТІ

ПРАЦІВНИКАМ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ

Шановні друзі!

Вітаю вас із Днем працівника природно-заповідної справи.

Питання збереження екологічної рівноваги, природних комплексів і ландшафтів, тваринного та рослинного світу, формування національної екомережі та її інтеграція до європейської є вкрай актуальним, особливо враховуючи глобальні зміни клімату.

Ваша віддана сумлінна праця покликана зберігати й примножувати багатство і розмаїття мальовничої природи нашої країни для прийдешніх поколінь.

Щиро бажаю вам міцного здоров'я, сил і натхнення та нових професійних успіхів на ниві охорони та збереження природно-заповідного фонду України.

Президент
України

Петро ПОРОШЕНКО

7 липня 2016 р.

Шановні колеги!

Щиро вітаю вас із професійним святом – Днем працівника природно-заповідної справи!

За роки незалежності площа природно-заповідного фонду України зростає утричі, і сьогодні наше завдання примножити подаровані природою багатства, які ми, на жаль, не завжди цінуємо.

Попереду ще більш амбітні завдання. Україна взяла на себе зобов'язання збільшити природоохоронні території на 15% площі держави. Це не просте завдання. Тут важливо об'єднати зусилля екологів, науковців та громадськості.

Великим досягненням у цьому напрямку стало підписання Президентом України Указу «Про створення на території зони відчуження Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника».

Україна має унікальний природно-заповідний фонд, який потребує дбайливого ставлення та

раціонального використання. Це – національне багатство, яке ми зобов'язані зберегти для нащадків. Саме тому настав час змін підходів державної політики до збереження неповторного рослинного і тваринного світу. Важливо почати розвивати галузь за європейськими екологічними стандартами, які мають бути імplementовані в наше законодавство. І ця робота нині активно проводиться.

Ми маємо всі приєднатися до загально-го світового політичного тренду, де цінують національні природні багатства, дбають про збереження довкілля. Щоб наступні покоління українців мали можливість милуватися мальовничими куточками дикої природи, а туристи пізнати красу та велич неповторних українських краєвидів.

Успіхів вам, міцного здоров'я та здійснення всіх планів та задумів!

Міністр екології та природних
ресурсів України

7 липня 2016 р.

Остап СЕМЕРАК

ВІДЗНАЧИЛИ ПРОФЕСІЙНЕ СВЯТО

Ось вже кілька років поспіль у нашій державі 7 липня вшановують, не буде перебільшенням сказати, людей із найбільш гуманної професії – охоронців природи. Бо охорона довкілля, примноження його багатств – це турбота про життя усього живого на Землі, про його майбутнє. Якраз це в черговий раз продемонстрували урочистості з нагоди професійного свята – Дня працівника природно-заповідної справи, які відбулися в Карпатському біосферному заповіднику. До центральної садиби установи 7 липня зібралися представники ПНДВ з усіх трьох районів області, керівники, науковці й спеціалісти установи, представники влади й громадськості, друзі і колеги природоохоронців установи.

Урочистість відкрив ветеран заповідної справи, заступник директора КБЗ, заслужений природоохоронець України, доктор біологічних наук, професор Федір Гамор. В його словах – увесь шлях становлення, який пройшли природоохоронна справа України,

разом з нею – заповідницька аж до всесвітнього визнання. Наводилися конкретні факти – приклади і цифри, прізвища людей, хто рухає вперед заповідну справу, підіймає на високий рівень звання при-

на 2-й стор.

● МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

ПІДПИСАНО ПРОТОКОЛ ПРО ПОГЛИБЛЕННЯ ВЗАЄМИН

24 липня, в румунському місті Сігет Мармаціей, під час проведення Днів добросусідства України й Румунії, підписано черговий протокол міжнародної українсько-румунської зустрічі з питань поглиблення трансграничної співпраці прикордонних населених пунктів Рахівського району та повіту Марамуреш (Румунія).

Насамперед нагадаємо, що в ході зніційованого головою Закарпатської ОДА Геннадієм Москалем цьогорічного святкування згаданих Днів добросусідства, порушено чимало важливих перспективних питань розвитку прикордонних територій. Зокрема, Президент повітової ради повіту Марамуреш Зетеа Габріел Валер наголосив на необхідності залучення коштів Євросоюзу не тільки для збереження унікальної культурної спадщини Мараморощини, але й для розбудови необхідної прикордонної інфраструктури. У цьому контексті надзвичайно актуальною є проблема відбудови

зруйнованого автомобільного моста через річку Тиса, що з'єднує українські та румунські населені пункти Ділове та Валя Вишеулуй, відновлення трансграничного пасажирського залізничного сполучення на Мараморощині тощо.

Ці проблеми неодноразово порушували прикордонними територіальними громадами, зафіксовані у спеціальних дорученнях Президента та Уряду, двосторонніх меморандумах та протоколах, підписаних в останні роки між повітовою радою повіту Марамуреш та керівництвом Рахівського району. А румунська комуна Бистра ще в 2007-му році розробила

відповідний проект для отримання на ці цілі фінансування за програмами Євросоюзу. Але віз, як говорять на Мараморощині, і нині там. Тому, за ініціативою керівництва комуни Бистра, під час відзначення Днів добросусідства України та Румунії в місті Сігет Мармаціей, підписано черговий протокол міжнародної українсько-румунської зустрічі з питань поглиблення трансграничної співпраці прикордонних населених пунктів Рахівщини та повіту Марамуреш.

Документом, який підписали з румунської сторони Президент повітової ради повіту Марамуреш Зетеа Габріел Валер, прімар комуни Бистра та його заступник Васіле Дучук і Васіле Бумбар, а з української – голови Рахівських районних держадміністрацій й ради Павло Басараба і Василь

Дан, а також автор цих рядків, передбачено здійснити комплекс заходів, спрямованих на активізацію зусиль української та румунської сторін щодо розв'язання назрілих проблем.

У церемонії підписання Протоколу взяла участь Генеральний консул Румунії у

Чернівцях Елеонора Молдав, яка пообіцяла всебічну підтримку в реалізації наміченого та поглиблення українсько-румунської трансграничної співпраці.

Федір ГАМОР,
заступник директора КБЗ,
учасник делегації.

● РІЗНЕ

КАБМІН ПОСИЛИВ УВАГУ ДО ВИКОНАННЯ ДОРУЧЕННЯ

На виконання доручення Кабінету Міністрів України з питань збереження букових пралісів Карпат (лист МЗС від 12.03.2016р. № 203/13-187/094-452) Міністерство екології та природних ресурсів України розробило заходи стосовно збереження цих пралісів у державі. Кабмін направив ці заходи до виконавців.

У заходах, зокрема, передбачено залучити для збереження та розвитку Карпатського біосферного заповідника та Ужанського національного природного парку впродовж 2016–2020 років кошти українсько-німецького проекту «Підтримка природно-заповідних територій в Україні», передбачити у державному бюджеті України (2017–2018 рр.) фінансування будівництва міжнародного навчально-дослідного центру з вивчення букових пралісів Карпат. Закарпатській ОДА належить повторно звернутися до Мінінфраструктури та Укравтодору з пропозиціями щодо включення переліку доріг загального користування до доріг загальнодержавного значення, головних під'їзних шляхів до ділянок об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини». Цій же ОДА та Укравтодору (щорічно) – включати у плани ремонт та утримання дорожньої інфраструктури в межах територій КБЗ та Ужанського НПП.

У Закарпатській ОДА мають щорічно забезпечувати ряд заходів для переходу населених пунктів на альтернативні паливним дровам джерела опалення та енергозабезпечення, а також джерела їх фінансування (Держфонд регіонального розвитку). Нацкомісії із здійснення державного регулювання у сферах енергетики та компслуг, з метою збереження лісових масивів об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини», запровадити до кінця 2016 р. пільгові тарифи на електроенергію для жителів, які проживають у населених пунктах, розташованих у зоні цього об'єкта. Закарпатській обласній та Рахівській районній держадміністраціям у місцевих бюджетах на 2017-й і наступні роки передбачити співфінансування видатків на берегоукріплення річок, здійснення протизсувних заходів,

реконструкцію очисних споруд та водозабору, будівництво каналізації, мереж централізованого і нецентралізованого водопостачання у Рахові, Кобилецькій Полянці, Ясінях, прилеглих до згаданого об'єкта Всесвітньої спадщини.

Підкреслено, що Закарпатською облдержадміністрацією при розробці схем планування розвитку територій районів у обов'язковому порядку повинні враховуватися екологічні складові, і ні в якому випадку не передбачатися господарська діяльність, що може негативно вплинути на збереження Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, про яку йдеться.

Наголошено також на стані туристичних ресурсів гірської частини Закарпаття. Слід розробити до кінця 2017 р. регіональну програму охорони і раціонального використання цих ресурсів, створити нові турінфоцентри. Підкреслюється, що туризм в області має бути віднесений до пріоритетів регіонального розвитку. ОДА, Мінрегіонів та Мінприроди у 2016–2020 рр., в рамках Держфонду регіонального розвитку, мають розробити пілотний проект із розбудови природоохоронної та туристично-рекреаційної інфраструктури у депресивних гірських населених пунктах Закарпаття, розташованих у зоні української частини українсько-словацько-німецького об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини».

Теж важливо, що впродовж нинішнього і до 2020 років, ОДА, Мінінфраструктури і Мінекономрозвитку України повинні запропонувати конкретні пропозиції щодо організації українсько-румунського пропускного пункту через кордон у с. Ділове (Україна) – с. Валя Вішеулуй (Румунія) із створенням прикордонної інфраструктури, відновленням моста через р. Тису в с. Ділове, автомобільного та залізничного сполучення через Рахів до Румунії, Будапешта і Праги...

ПІДТРИМАНО ПРОГРАМУ СТВОРЕННЯ ПОКАЗОВИХ ПОЛОНІНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Створення показових полонинських господарств у районі на 2016–2020 роки – таку програму схвалено розпорядженням голови Рахівської райдержадміністрації Павлом Басарабою. Основна її мета – поступове відродження на Рахівщині традиційних полонинських господарств, збільшення поголів'я худоби, особливо овець, нарощування обсягів виробництва якісної тваринницької продукції, насамперед вівчарської, інтенсифікація галузі, розвиток екотуризму в нашій місцевості тощо.

Визначено шляхи і засоби реалізації програми, обсяги і джерела її фінансування, виконавців і строки виконання.

Усі складові і заходи програми здійснюватимуться за рахунок районного бюджету, бюджетів органів місцевого самоврядування та інших позабюджетних. Наприклад, із районного бюджету намічено виділити 380 тис. гривень, сільські, селищні та міська ради виділять 350 тис. грн., з інших джерел поступить 220 тис. гривень. Усього – 950 тис. грн. Ці кошти будуть спрямовані за цільовим призначенням, наприклад, для розробки проектів створення полонинських господарств, будівництва відповідної інфраструктури (насамперед доріг, приміщень), закупівлю техніки і механізмів, сучасного обладнання, на облаштування тощо.

● ВІДЛУННЯ УРОЧИСТІ

ВІДЗНАЧИЛИ ПРОФЕСІЙНЕ СВЯТО

на 1-ій стор.

родоохоронця, вболіває за довілля. У КБЗ зараз працюють до 300 людей, які це роблять щодня, щодоби. Їм адресували щирі слова подяки за сумлінну працю, вболівання за справу.

Промовець зачитав вітання працівникам заповідної справи України з нагоди їх професійного свята, надіслані Президентом Петром Порошенком та Міністром екології Остапом Семеракем, а також від друзів-природоохоронців, колег і науковців із різних кутків нашої держави та із-за кордону. Свої вітання висловили також перший заступник голови Рахівської райдержадміністрації Віктор Турок, Рахівський міський голова Віктор Медвідь, Костилівський сільський голова Інна Москалюк. Учасників свята також вітали аматори сцени костилівського сільського будинку культури.

Велику групу працівників заповідника з нагоди свята було нагороджено грамотами та подяками Рахівських райдержадміністрації, міської ради й адміністрації КБЗ. Звичайно, були квіти і подарунки.

Потім святкування провжилися аж до ночі.

(Вл. інф.).

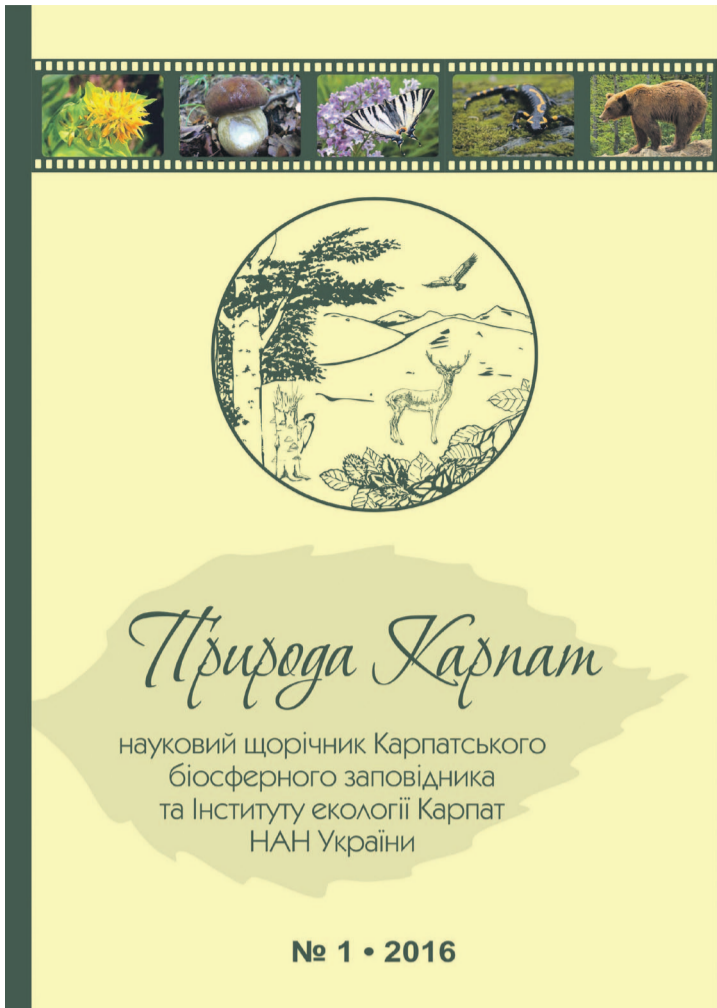
З РЕАЛІЗАЦІЄЮ ПРОЕКТУ ВИЗНАЧИЛИСЯ

Як вже повідомлялося у нашій газеті, у червні-липні наступного року в Україні, на базі Карпатського біосферного заповідника, буде проведено міжнародну науково-практичну конференцію «Десятиріччя створення об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини»: історія, стан та проблеми впровадження інтегрованої системи менедж-

менту». Як зазначив член Національної комісії України у справах ЮНЕСКО, заступник директора КБЗ Федір Гамор, з метою отримання підтримки на проведення згаданої конференції та участі в її фінансуванні, заповідником підготовлено та подано до програми участі ЮНЕСКО на 2016-2017 роки проект підготовки й проведення цієї конференції. Проект підтримано Міністерством екології

та природних ресурсів України.

Вже одержано підтримку на проведення конференції від Державної служби охорони природи Словацької Республіки та Федерального Міністерства ФРН з питань навколишнього середовища, охорони природи, будівництва та безпеки ядерних реакторів. Таким чином, підготовка до конференції вже розпочалася. (Власні інформації).

Природа Карпат

науковий щорічник Карпатського біосферного заповідника та Інституту екології Карпат НАН України

№ 1 • 2016

ПОБАЧИВ СВІТ НАУКОВИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ЩОРІЧНИК

Побачив світ перший номер періодичного наукового видання «Природа Карпат: науковий щорічник Карпатського біосферного заповідника та Інституту екології Карпат НАН України», який в 2015 році зареєстрований Міністерством юстиції України.

Метою видання є поширення інформації про результати природничих наукових досліджень у Карпатському регіоні, інформування наукової та природоохоронної громадськості про актуальні питання вивчення біотичного й ландшафтного різноманіття, охорони природи та використання природних ресурсів, сталого розвитку Карпатського регіону та ведення заповідної справи.

Збірник наукових праць має загальнодержавну сферу розповсюдження та виходитиме один раз на рік й публікуватиме статті українською та англійською мовами.

Передбачається, відповідно до чинних вимог, забезпечити включення його до переліку наукових фахових видань України й до міжнародних наукометричних баз даних.

На думку засновників, видання наукового щорічника сприятиме об'єднанню науковців різних напрямів і спеціальностей у справі дослідження природи Карпат. А наукові праці й науково-практичні рекомендації, які публікуватимуться в збірнику, сприятимуть не тільки активізації досліджень, але й допомогатимуть збереженню природи та організації сталого природокористування в Карпатах.

У першому номері збірника за 2016 рік на 123 сторінках опубліковано оригінальні результати досліджень не тільки науковців Карпатського біосферного заповідника та Інституту екології Карпат НАН України, але й інших провідних наукових та природоохоронних установ України.

Так, доктор біологічних наук, професор С.Зиман (Інститут ботаніки НАН України) та директор національного природного парку «Синевир» М.Дербак подають важливі наукові узагальнення щодо стану збереження біорізноманіття у високогірних флорах Українських Карпат і за їх межами. А колектив науковців Карпатського національного природного парку публікує підсумки лісівничо-таксаційних досліджень старовікових лісів у Горганах.

Чималу актуальність представляє аналітична стаття док-

тора сільськогосподарських наук, доцента Ю.С.Шпарика (Прикарпатський національний університет ім.Василя Стефаника) та автора цих рядків з питань впровадження в Українських Карпатах стратегії сталого розвитку та переведення тут лісового господарства на засади сталого лісокористування. Із цього приводу запропоновано цілий пакет пропозицій щодо прийняття відповідних управлінських рішень.

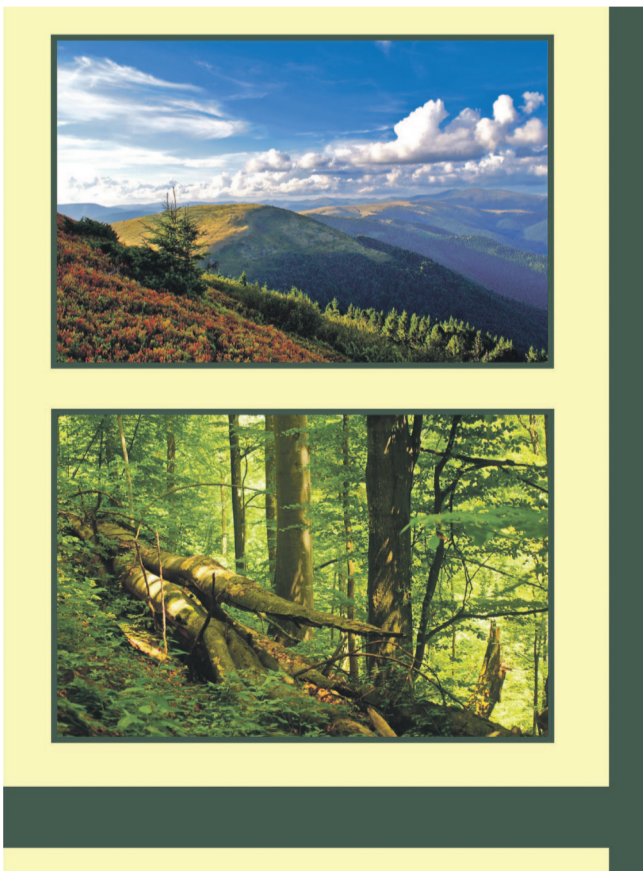
Цікавими не тільки для фахівців, але і для господарників можуть бути, наприклад, й опубліковані в номері результати багаторічних досліджень завідувача зоологічної лабораторії Карпатського біосферного заповідника Я.Довганича щодо екологічних особливостей вовка, вплив його на популяції копитних та про шкоду тваринництву.

Наведений в публікації, екологічний аналіз та аргументовані рекомендації можуть, у контексті досягнення гармонії людини і природи, наблизити до розв'язання проблеми тривалого конфлікту між вовком, як важливою складовою частиною природних екосистем та суспільними інтересами.

Загалом у збірнику в рубриках «Гірська флора й рослинність», «Праліси та старовікові ліси», «Хижі звірі», «Орнітофауна», «Плазуни», «Водно-болотні угіддя», «Моніторинг атмосферних опадів», «Екологічні аспекти сталого розвитку», «Конференції, семінари» поміщено півтора десятка статей про результати фундаментальних досліджень стану поширення, природоохоронного менеджменту, особливостей екології та біології рідкісних й зникаючих видів рослин, тварин та їх угруповань, пропонуються практичні рекомендації щодо їх збереження та використання тощо.

Електронна версія збірника розміщена на веб-сайті Карпатського біосферного заповідника (http://cbr.nature.org.ua/Pr_Car/Pyroda_Karpat_1.pdf).

Федір ГАМОР, головний редактор збірника, доктор біологічних наук, професор, заслужений природоохоронець України.

ЕКООСВІТНІ ЗАХОДИ

ЗАХОПЛЮЮЧІ ІГРИ НА ІВАНА КУПАЛА

Найкolorитніше, найцікавіше та найбільш магічне свято, яким закінчується літній сонячний цикл календарних дохристиянських свят, – свято молоді – Івана Купала. Чарівна сила цього дня пов'язана із трьома стихіями природи (землею, водою та вогнем). У цей час небесне світило перебуває у найвищій небесній точці, тому дні стають найдовшими, а ночі – найкоротшими. Сонце дає найбільше тепла та світла, виявляє свою чудодійну силу для рослинного і тваринного світу, а, отже, і для людини. Недарма саме цей день було обрано для відзначення Дня працівника природно-заповідної справи.

Працівники відділу екологічної освіти Карпатського біосферного заповідника для відзначення професійного свята природоохоронців провели з учнями загальноосвітніх шкіл Костилівки та Рахова (ЗОШ №1) екологічні змагання «Івана Купала». Змагання склалися з декількох етапів. Перший – плетіння «Купальського вінка». Адаже трави, які вплітали у вінок, за повір'ям мали магічне значення і цілющі властивості, а Іван Христитель вважав вінок символом щастя. Наступним етапом гри було відгадування рослин (ялівець, м'ята, чабрець, меліса) за ароматом із закритими очима. Команди активно намагалися перемогти у цьому конкурсі та навіть сперечалися з суддями. Третій етап мав назву «Переїди річку». У гри діти навчалися дбайливо ставитися до рідної річки, а також поважати однолітків з особливими потребами. Під час гри учні «переводили» через умовний водотік «особливих» друзів.

Ну і яке ж свято Купала без пошуків квітки папороті, яка цвіте тільки в ніч на Івана Купала! Це і стало завершальним етапом змагань. За легендою, у цей час рослини набирали чарівних лікувальних та цілющих властивостей. Лише в купальську ніч на папороті серед ночі розцвітала чарівна вогняна квітка щастя

– кочедижник. Хто її зірве, той усе на світі знатиме, дістане без труднощів усі скарби, матиме чудодійну силу робити все тією рукою, яка зірвала Квітку щастя. Той щасливець причарує найкращу дівчину, матиме найвищий урожай, не боїтиметься лихих сил. По закінченні змагань, як винагороду, діти отримали подарунок – екологічну гру «Подорожуй Карпатами». Та головним всі учасники визнали задоволення від гарно проведеного екологічного дня у заповіднику.

Іванна КОЛАЧУК, провідний фахівець відділу екологічної та освітньо-виховної роботи КБЗ.

Многая, благая літ...

У вересні-жовтні ц.р. ювілейні роковини від дня народження урочисто відзначатимуть працівники Карпатського біосферного заповідника:

ФІЛЯК Василь Іванович, інспектор з охорони ПЗФ 1 категорії Кевелівського ПНДВ (60 р. – 09.09);

ТОДЕР Степан Васильович, інспектор з охорони ПЗФ 1 категорії Трибушанського ПНДВ (65 р. – 25.09);

ЛЯШЕНКО Євген Костянтинович, науковий співробітник зоологічної лабораторії (60 р. – 16.10);

*Вітаємо сердечно з ювілеєм,
Здоров'я, щастя зичим не на рік —
На все життя бажаєм щиро,
Щоб радісним і довгим був Ваш вік,
З добром, любов'ю, спокоєм і миром!*

Адміністрація, профспілковий комітет заповідника.

ЦІКАВО ЗНАТИ

• У Бразилії зосереджено 30 відсотків усіх тропічних лісів, що залишилися на Землі.

• У 1982 році японські вчені виявили насіння магнолії, вік яких 10 тисяч років. Їм вдалося виростити з них дерево!

• Кора секвої не горить. Коли в лісах починаються пожежі, це дерево вигоряє зсередини!

• Багато хто з нас помилково вважають, що назва горіха – волоський походить від назви його батьківщини – Греції. Насправді це не так, батьківщина волоського горіха Азія, в свою назву в Європі він отримав через те, що його продавали грецькі купці.

• Чи знаєте Ви, що у Вавилоні було заборонено вживання волоських горіхів в їжу? Причина такої заборони – форма горіха. Жерці вважали, що людина, котра з'їла горіх, схожий на мозок, може різко порозумнішати.

• Чи знаєте Ви, що в світі існують дерева, які можна обхопити тільки, якщо 30 чоловік візьмуться за руки?

• Найдавніший тип квіткової рослини: гінкго або адіантум, які існують на Землі близько 180 млн. років

• Дослідники вважають, що рослини наділені почуттями, інтелектом, володіють пам'яттю, відчуттям часу, можуть розрізняти кольори і спілкуватися між собою або застерігати один одного. Вони вміють розпізнавати загрозу, тремтять від страху, можуть кликати на допомогу; здатні взаємодіяти один з одним і іншими живими істотами на відстані, розрізняють настрій і наміри людей; випромінювання, що випускається ними може бути зафіксовано датчиками.

• Куш картоплі, уражений колорадським жуком, розсипає пахучі речовини, які приваблюють хижого клопа. І ця комаха охоче йде на допомогу картоплі, так як колорадські жуки улюблена їжа цих комах.

• З одного гектара посівів ехінацеї пурпурової можна отримати від 60 до 130 кілограм меду. При цьому ехінацея цвіте наприкінці літа, коли основні медоноси вже відцвіли.

• Південноамериканські індіанці для отримання гумового взуття просто замочували ноги в свіжий сік гевеї – рослини, з якої отримують каучук. Застигаючи, сік перетворювався на непромокальні «калоші».

Далі буде...
(За матеріалами Інтернет-видань).

ПОЛОЗ – ЗМІЯ НЕОТРУЙНА

Одним із найпоширеніших видів плазунів у наших умовах є ескулапів полоз (інші назви – ескулапова змія, ескулапів вуж). Ця змія може досягати до двох метрів. Його латинська назва "longissima" означає – найдовший. Однією із особливостей ескулапового полоза є те, що він завдяки особливим утворенням на черевних лусках може вилазити на дерева і кущі. Тому поряд з основною здобиччю – гризунами, ящірками, зміями і земноводними – він може живитися птахами. Своім довгим тілом полоз обвиває тіло жертви і душить її.

Ескулапів полоз є теплолюбним видом. Належить до зникаючих плазунів, тому занесений до Червоної книги України (III категорія, рідкісний). Чисельність полоза на сьогодні є доволі низькою. Однією із причин зменшення його чисельності є пряме переслідування з боку людини. Багато хто думає, що змія є тим небезпечною, чим більші розміри вона має. У випадку із ескулаповим полозом це зовсім не так. Не людям треба його остерігатися, а йому берегтися від людей!

Забарвлення тіла дорослих особин – від жовто-сірого і жовто-кремового до темно-оливкового, темно-коричневого і майже чорного. Молодь забарвлена у світло-коричневий, червонувато-коричневий, світло-бурий колір з багаточисельними темними поперечними смужками.

Полюбляє передгір'я у букових і рідше хвойних лісах, змішані широколистяні ліси з вічнозеленим підліском,

грабняки, чайні плантації, фундучні сади, лісові галявини, вологі луки, розріджені чагарникові зарості, схили залісених ущелин. Зустрічається до висоти 2000 м над рівнем моря. Ховається у норах ссавців, гнилих пнях, дуплах дерев, купі хмизу, порожнечих під камінням й тріщинах у скелях. На зимівлю йде наприкінці жовтня – на початку грудня. З'являється після зимівлі на початку квітня – у травні.

Полоз лісовий – тварина з денною активністю. Добре повзає по деревах, утримуючись за найдрібніші нерівності кори.

Харчується мишоподібними гризунами, землерийками, птахами, їх пташенятами та яйцями.

Це – яйцекладна змія. Спарюванню самця з самкою передують шлюбні ігри. Парування відбувається на початку травня – в червні, нерідко на невисоких деревах. Самиця у липні відкладає 4-10 яєць розміром 17-20x35-50 мм. Молоді полози з'являються у вересні – на початку жовтня. Вважається, що статевозрілими полози стають на третьому році життя.

Мешкає від північно-східної та східної Іспанії через центральну і південну Європу (включно Сицилію й деякі острови Егейського моря), Молдову до північної половини Малої Азії та Кавказу. В Україні ареал охоплює Карпати, Закарпаття, південно-західну Україну. Типовий мешканець угідь Карпатського біосферного заповідника.

(За матеріалами Інтернет-видань).

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ

Наукова спільнота України зазнала важкої втрати – 14 серпня ц.р., на 86 році життя, помер видатний вчений в галузях геоботаніки, екології, геосоціосистемології, середовищезнавства, охорони навколишнього природного середовища, Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, академік НАН України, визначний державний, політичний і громадський діяч **Голубець Михайло Андрійович**.

Адміністрація, увесь колектив Карпатського біосферного заповідника глибоко сумує з приводу цієї втрати. Нехай йому буде земля пухом, а пам'ять про цю чудову людину, активного громадянина України назавжди залишиться у наших серцях.

Вісник
КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

Контактні телефони: (03132) 2-21-93, 2-29-14.
Електронна пошта: cbr-rakhiv@ukr.net
<http://cbr.nature.org.ua>
Засновник і видавець:
Карпатський біосферний заповідник.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
вул. Красне Плесо, 77,
а/с 8, м. Рахів, 90600,
Закарпатська обл.

РЕДКОЛЕГІЯ:
Федір Гамор (шеф-редактор),
Василь Бойчук (провідний редактор),
Микола Рибак,
Юрій Беркела,
Василь Покиньчереда,
Микола Волощук,
Ярослав Довганич,
Вікторія Бундзяк,
Олег Борик (верстка).

Відповідальність за достовірність фактів несе автор.

Газету віддруковано в ТОВ «Дім»,
бульвар Шевченка, 1, м. Тернопіль.

Замовлення № _____

Тираж – 1300 примірників.

Газета виходить раз на два місяці.

Свідоцтво про державну реєстрацію Зт № 401 від 25.01.2006 року